

Národné osvetové centrum Piešťany
kabinet amatérskej umeleckej tvorby

Nábr. I. Kraska 1
921 01 Piešťany

Korešpondenčná adresa:

Námestie SNP 12
812 34 Bratislava 1

www.nocka.sk

Súťažný poriadok a
organizačný poriadok
celoštátnej postupovej súťaže
v detskom a umeleckom prednese poézie a prózy,
v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie

56. HVIEZDOSLAVOV KUBÍN

Spracovala
Mgr. Jaroslava Čajková,
odborná pracovníčka pre umelecký prednes a divadlá poézie

Skonzultované s metodikmi regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk
a s členmi poradného zboru pre umelecký prednes NOC

November 2009

A.

Základné údaje

Základná charakteristika

Celoštátna postupová prehliadka recitátorov v umeleckom prednese poézie a prózy I. – VI. kategórie, recitačných kolektívov a divadiel poézie s jednoročnou periodicitou a výberom na Scénickú žatvu v Martine, na Medzinárodný festival poézie vo Valašskom Meziříčí a Podebradské dni poézie (ČR).

Súťaž je založená na dobrovoľnej činnosti žiakov, študentov a občanov; jednotlivcov a kolektívov. Napomáha rozvíjať ich záujmy a nadanie v oblasti prednesu a interpretácie literatúry.

Poslanie súťažnej prehliadky

Hviezdoslavov Kubín je najstaršou a najprestížnejšou súťažou v oblasti umeleckého prednesu a divadiel poézie. Recitátori a kolektívy svojím repertoárom a interpretáciou hlbšie spoznávajú literárne hodnoty a zoznamujú s nimi širšiu verejnosť. Jednotlivé stupne prehliadky prehlbujú literárne poznanie, tvorivosť, kultivujú jazyk, reč, rytmus, pestujú vzťah k slovu ako kultúrnej a umeleckej hodnote.

Súťaž výrazne prispieva k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov a študentov v oblasti umeleckého slova, vedie ich k samostatnej tvorivej činnosti, upevňuje ich záujem o sebazvedľovanie, prispieva k účelnému a efektívnemu využívaniu voľného času, vytvára podmienky pre úspešnú prezentáciu týchto aktivít v školách a na kultúrnych podujatiach. Súťaž umožňuje kultúrnym a pedagogickým pracovníkom využívať poznatky zo súťaže na skvalitnenie kultúrneho života v regiónoch a výchovno-vzdelávacieho procesu detí a mládeže, predovšetkým v predmete slovenský jazyk a literatúra. Súťaž výrazne aktivizuje a vytvára priestor na prezentáciu výsledkov slovnej interpretačnej tvorby okrem základných a stredných škôl aj základným umeleckým školám.

Celoslovenská súťažná prehliadka v detskom a umeleckom prednese a v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie vytvára priestor na prezentáciu, vzájomnú konfrontáciu a inšpiráciu pre všetkých záujemcov o túto činnosť prostredníctvom prehliadok, hodnotiacich diskusií, tvorivých seminárov, dielní a iných foriem vzdelávacích podujatí.

Subjekty súťaže

Vyhlasovateľmi súťaže sú Ministerstvo kultúry SR a z jeho poverenia Národné osvetové centrum Piešťany, a Ministerstvo školstva SR.

Odborný garant celej súťaže je Národné osvetové centrum Piešťany.

Usporiadateľmi súťaže sú Národné osvetové centrum Piešťany, regionálne osvetové a kultúrne strediská, krajské školské úrady a i.

Organizátormi súťaže sú Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne, regionálne osvetové a kultúrne strediská, mestské a miestne kultúrne strediská, centrá voľného času, školy, a ostatné kultúrne a školské zariadenia.

B. **Priebeh súťaže**

Kategorizácia účastníkov

Súťaž je viacstupňová a môže sa jej zúčastniť každý neprofesionálny recitátor, záujemca o umelecký prednes a neprofesionálne kolektívy, ktoré inscenujú literárne texty.

Súťaž sa rozdeľuje na:

A. súťaž jednotlivcov

- prednes detí

I. kategória - deti 2. – 4. triedy základných škôl

II. kategória - deti 5. – 7. triedy ZŠ a

I. - III. ročníka osemročných gymnázií

III. kategória - deti 8. – 9. triedy ZŠ a

IV. a V. ročníka osemročných gymnázií

- prednes mládeže

IV. kategória - mládež stredných škôl a učilíšť,

VI. – VIII. ročníka osemročných gymnázií a

ostatná nevysokoškolská mládež do 19 rokov

vrátane (záväznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola)

- prednes dospelých

V. kategória - vysokoškolská mládež bez ohľadu na vek, a pracujúci od 20 – 49 rokov vrátane (záväznosť vekovej hranice je platná k termínu súťaže základného, resp. východiskového kola)

VI. kategória – dospelí a seniori od dovŕšenia 50. roku života v čase termínu základného, resp. východiskového kola súťaže

Vo všetkých kategóriách sa súťaží osobitne v prednese poézie a v prednese prózy.

B. súťaž kolektívov

recitačné kolektívy a divadlá poézie

a) s priemerným vekom účinkujúcich členov súboru do 15 rokov

b) s priemerným vekom účinkujúcich členov súboru nad 15 rokov

C. nesúťažné prezentácie osobitých interpretačných prejavov slova a poézie

Organizácia a riadenie súťaže

1. Súťaž je organizovaná na niekoľkých úrovniach.
2. Triedne a školské kolá organizujú základné školy, základné umelecké školy a stredné školy. Základné kolá pre občanov organizujú kultúrne a osvetové zariadenia, občianske združenia. Školské a základné kolá sa uskutočnia do konca kalendárneho roka.
3. Obvodné kolá (podľa potreby) organizujú osvetové a kultúrne strediská alebo vybrané školské a kultúrne zariadenia, príp. občianske združenia do 20. 2.
4. Okresné kolá organizujú osvetové a kultúrne strediská a vybrané školské zariadenia do 25. marca.

5. Regionálne kolá (podľa potreby) organizujú regionálne osvetové a kultúrne strediská v spolupráci so školskými zariadeniami do 20. apríla.
6. Krajské kolá organizujú vybrané regionálne osvetové a kultúrne strediská v spolupráci s inými zariadeniami rezortov kultúry a školstva (krajské školské úrady, metodicko-pedagogické centrá a i.) do 10. mája.
7. Celoslovenské kolo organizuje s odbornou garanciou Národného osvetového centra Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne v spolupráci s ďalšími celoslovenskými, krajskými a miestnymi inštitúciami koncom júna.

Podmienky účasti v súťaži

1. Súťaž sa koná **v slovenskom jazyku**.
2. Podmienkou účasti jednotlivcov i kolektívov je **predloženie textu** prednesu s uvedením autora a prekladateľa, alebo scenára inscenácie s uvedením autorov a prekladateľov textov a zostavovateľa scenára organizátorom súťaže.
3. Časový limit pre detský prednes poézie je **maximálne 5 minút** a prózy **6 minút v I. a II. kategórii**, pre prednes poézie **6 minút** a prednes prózy **8 minút v III. kategórii**, pre umelecký prednes poézie **8 minút** a prózy **10 minút v IV. - VI. kategórii**. **V prípade prekročenia limitu má porota právo recitátora zastaviť v prednese a nehodnotiť.**
4. Recitátor, ktorý získal umiestnenie na celoslovenských kolách iných recitátorských súťaží (Rozprávkové vretienko, Šaliansky Maľko, Beniakové Chynorany, Vansovej Lomnička, Timravina studnička a ďalšie), nastupuje do celoslovenskej súťaže Hviezdoslavov Kubín v detskom a umeleckom prednese **s novým** textom. Za prednesy textov, s ktorými recitátor získal umiestnenia v celoslovenských a celoštátnych kolách iných súťaží, má organizátor právo recitátora zo súťaže Hviezdoslavov Kubín vylúčiť.
5. Súborné sa nemôžu zúčastniť súťaže s inscenáciou, s ktorou vstúpili do inej súťaže garantovanej Národným osvetovým centrom, ani s inscenáciou, s ktorou už súťažili v minulosti. O prípadnom preradení súboru rozhodujú spoločne odborné poroty súťaží a organizátori prehliadky.

Finančné zabezpečenie súťaže

1. Jednotlivé stupne súťaží sú v rezorte školstva financované na základe legislatívnych predpisov Ministerstva školstva SR.
2. V rezorte kultúry sú súťaže finančne zabezpečené v rozpočtoch vybraných regionálnych osvetových a kultúrnych stredísk z grantov Ministerstva kultúry SR, zdrojov vyšších územných celkov a miestnych inštitúcií.
3. Celoslovenská súťažná prehliadka je financovaná z rozpočtu Ministerstva kultúry SR, Ministerstva školstva SR, Národného osvetového centra, mesta Dolný Kubín a ďalších kultúrnych a miestnych inštitúcií.
4. Organizátori všetkých stupňov súťaží môžu využívať financie sponzorov, občianskych združení a iných inštitúcií.

Spôsob hodnotenia súťaže

1. Organizátor súťaže zostavuje pre objektívne hodnotenie súťažiacich odbornú porotu v rozsahu 3 – 7 členov, podľa svojich možností.
2. Pri zostavovaní odborných porôt organizátor súťaže dbá na odbornosť, objektívnosť a korektnosť každého člena poroty. Členmi poroty by nemali byť pedagógovia a lektori, ktorí súťažiacich recitátorov pripravovali v základných a obvodných kolách a nesmú byť na úrovniach od okresného až po celoslovenské kolo.

3. Organizátor zabezpečí pre členov odbornej poroty možnosť dôkladnej prípravy na hodnotiacu prácu - zabezpečením textov recitátorov pred začiatkom súťaže a možnosťou priameho vypočutia všetkých recitátorov.
4. Odborné poroty na všetkých stupňoch hodnotia interne pred vyhlásením výsledkov a verejne pred súťažiacimi, s odborným zdôvodnením svojho rozhodnutia.
5. Organizátori prehliadok udeľujú spravidla diplomy a ceny za 1., 2. a 3. miesto na základe návrhu odbornej poroty. Tento systém udeľovania cien a výberu najlepších recitátorov do vyššieho stupňa súťaže nemusí byť jediný, organizátori si môžu zvoliť vlastný model oceňovania. Pri udeľovaní 1., 2. a 3. miesta na školských, obvodných a okresných kolách súťaže **môže byť udelené len jedno 1. miesto.**
6. Do vyššieho kola súťaže postupuje v jednej kategórii **automaticky len jeden** recitátor (spravidla z 1. miesta alebo vybraný ako najlepší prednes súťaže).
7. Organizátori nižšieho kola súťaže však **majú právo navrhnúť** vynikajúcich recitátorov (kolektívy) aj z nižšieho miesta. Organizátor vyššieho kola rozhodne podľa svojich možností a koncepcie, či návrh je možné prijať alebo nie.
8. Z krajských súťaží vyberajú členovia programovej rady celoslovenskej súťažnej prehliadky v detskom a umeleckom prednese a v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie spravidla z 1. miest (v prípade vysokej umeleckej úrovne aj nižších miest) na celoslovenskú prehliadku recitátorov I. – VI. kategórie. V prípade nižšej dramaturgickej alebo umeleckej úrovne výkonov do programu nemusia byť vybratí všetci recitátori a kolektívy z 1. miest. Recitátorov navrhuje krajská odborná porota a ich výber potvrdí programová rada celoslovenskej prehliadky na základe umeleckých a programových požiadaviek celoštátneho podujatia.
9. Organizátori jednotlivých stupňov súťaže zabezpečia pre recitátorov udelenie diplomov a podľa svojich možností aj udelenie cien, pričom školské zariadenia sa pri ich udeľovaní riadia predpismi Ministerstva školstva SR a kultúrne zariadenia možnosťami svojich financií.

Práva a povinnosti súťažiacich

1. Deti a recitátori IV. kategórie majú právo prihlásiť sa do triedneho (v V. kat. fakultného), resp. školského kola v škole, ktorú navštevujú.
2. Recitátori IV. a V. kategórie, ak sa školské kolá nekonajú, majú právo prihlásiť sa do súťaže základného kola podľa miesta bydliska alebo pracoviska. V prípade, že školské a kultúrne inštitúcie základné kolá neorganizujú, recitátori IV. – VI. kategórie majú právo prihlásiť sa **do východiskového kola** vyšších kôl súťaže (obvodné, okresné, regionálne, resp. krajské), avšak do najnižšieho kola, ktoré sa v okruhu jeho pôsobenia organizuje.
3. Kolektívy sa prihlasujú v regionálnych osvetových strediskách, pod ktoré územne patria, resp. ktoré organizujú okresné (regionálne, resp. krajské) postupové prehliadky.
4. Za dodržanie regulárnych pravidiel pri zaradení recitátorov a kolektívov do východiskového kola zodpovedá organizátor tohto kola.
5. Recitátor prechádza všetkými stupňami súťaže **s tým istým textom**, ktorý predkladá organizátorom súťaže.
6. Recitátor je povinný prednášať text **naspamäť**.
7. Recitátori, ktorí sa zúčastnili na celoslovenskej prehliadke, **majú právo** nastúpiť v nasledujúcom roku súťaž v krajskom kole, ak nemenia vekovú súťažnú kategóriu. Recitátori, ktorí sa zúčastnili krajského kola súťaže, majú právo v nasledujúcom roku nastúpiť do súťaže na regionálnej, resp. okresnej prehliadke, ak nemenia vekovú súťažnú kategóriu; teda vždy o jeden nižší organizačný stupeň súťaže. V prípade zmeny vekovej súťažnej kategórie začínajú súťaž v základných kolách.

8. Deti do 15 rokov sú povinné prichádzať na súťaž v **sprievode dospeljej osoby** (rodiča, pedagóga alebo inej dospeljej osoby), ktorá rieši ich prípadné organizačné a sociálne problémy.
9. Mládež vo veku 16 – 18 rokov má právo prísť na súťaž v sprievode dospeljej osoby.

Účinnosť súťažného poriadku

Súťažný poriadok celoštátnej postupovej súťažnej prehliadky v detskom a umeleckom prednese poézie a prózy, v tvorbe recitačných kolektívov a divadiel poézie platí na roky 2010 – 2015. Zmeny k jednotlivým ročníkom môže na základe požiadaviek súťažiacich a organizátorov jednotlivých stupňov súťaže urobiť odborný garant celej súťaže – Národné osvetové centrum – po vyjadrení poradného zboru NOC pre umelecký prednes a divadlo poézie.

Návrhy na zmeny a úpravy súťažného poriadku na jednotlivé roky možno adresovať na adresu Národné osvetové centrum Piešťany, Nám. SNP 12, 812 34 Bratislava 1, tel. 0918 716 014, 02/20471249, e-mail: jaroslava.cajkova@nocka.sk každý rok do konca augusta.

HODNOTIACE KRITÉRIÁ V DETSKOM A UMELECKOM PREDNESE

○ DRAMATURGICKÁ PRÍPRAVA PREDLOHY

- vhodnosť výberu textu veku a typu recitátora
- myšlienková a umelecká náročnosť predlohy
- originalita a objavnosť predlohy
- správne pochopenie obsahu a zmyslu textu
- rozbor, členenie a úprava predlohy
- vystihnutie žánrových a štýlových osobitostí textu
- aktuálny výklad recitovaného textu

○ TVORIVOSŤ A OSOBNOSTNÝ PRÍSTUP RECITÁTORA

- schopnosť vnútorného videnia a cítenia recitátora
- schopnosť vytvorenia vzťahu, názoru a postoja k textu
- hlasová a rečová technika recitátora
- originalita a kultivovanosť rečového prejavu a vystupovania
- tvorivá práca s recitátorskými výrazovými prostriedkami
- funkčnosť použitia slovných a mimoslovných prostriedkov
- výstavba, gradácia a pointovanie prednesu
- miera rozumovej a citovej účasti na prednese

○ PÔSOBIVOSŤ PREDNESU NA POSLUCHÁČA

- kontakt s poslucháčom a zacielenosť naňho
- presvedčivosť interpretácie
- pôsobenie recitátora ako osobnosti
- originalnosť recitátora a jeho výkonu

KRITÉRIÁ HODNOTENIA RECITAČNÝCH KOLEKTÍVOV A DIVADIEL POÉZIE

DRAMATURGIA

- vhodnosť témy a predlohy pre kolektív
  - vek,
  - sociálne a kultúrne zázemie,
  - špecifickosť kolektívu
- myšlienková a umelecká náročnosť predlohy
- originalita, novosť a objavnosť predlohy
- spracovanie literárnej predlohy do scenára
  - rešpektovanie témy, formy a špecifickosti literárnej predlohy,
  - vystihnutie obsahových, žánrových a štýlových osobitostí textu,
  - členenie na party,
- - uplatnenie dramatických zákonitostí pri tvorbe scenára, - harmónia literárnosti a dramatickosti v scenári
- pochopenie obsahu a zmyslu predlohy a scenára
- aktuálny výklad predlohy a scenára
- dramaturgické a pedagogické zámery a ciele, ich naplnenie v scenári

JAVISKOVÉ STVÁRNENIE

- jasnosť a cieľ režijnej koncepcie
- zreteľnosť myšlienково-poetických rovín a javiskových obrazov
- členenie, charakter výstavby a temporytmus inscenácie
- hlasová a výrazová úroveň interpretov
  - technika hlasu a reči jednotlivcov a zboru
  - čistota, výraz, plasticnosť sólových interpretov a zboru
  - charakteristika, vzťahy, funkcie jednotlivcov a zboru
  - tempo, rytmus, kompaktnosť interpretačného kolektívu
- pohybové, prípadne choreografické spracovanie inscenácie
  - charakter, cieľ, funkčnosť, nápaditosť pohybu a choreografie vo vzťahu k téme a dramaturgicko-režijnému cieľu
  - pohybová úroveň a technika interpretov, prevedenie javiskových a choreografických foriem
- výtvarné spracovanie inscenácie
  - výber, charakter a funkčnosť hmotného (výtvarného) materiálu vo vzťahu k téme, scenáru a dramaturgicko-režijnej koncepcii
  - estetika farieb a tvarov v kostýmovaní a scénografii
  - pohyb výtvarného materiálu na scéne, jeho funkčnosť, obrazotvornosť a technická presnosť
- koexistencia a súhra všetkých javiskových zložiek

ZAMERANOSŤ NA DIVÁKA

- komunikatívnosť inscenácie s divákom
- súhra slovného, poetického a dramatického v inscenácii
- originalnosť a jedinečnosť inscenácie